



LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 19, 01103 Vilnius, tel. +370 5 239 1001,
El. paštas zum@zum.lt, <http://www.zum.lt>
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188675190

Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmams	<u>2025-02-18</u>	Nr. <u>2D-442 (16.15 E)</u>
--	-------------------	-----------------------------

Kopija	Į <u>2025-01-21</u>	Nr. <u>1.03-0025</u>
--------	---------------------	----------------------

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai
Lietuvos Respublikos finansų ministerijai
Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybai
Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijai
Muitinės departamentui prie Lietuvos Respublikos
finansų ministerijos

DĖL XIX VYRIAUSYBĖS PROGRAMOS NUOSTATŲ ĮGYVENDINIMO PLANO

Dėkojame už pateiktus pasiūlymus, kuriuos nagrinėdami vadovavomės Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos metodinėmis rekomendacijomis, kuriose numatytas atsakingas planavimas (planuojami veiksmai turi būti sistemingai ir kompleksiskai įvertinti su jau suplanuotomis ir įgyvendinamomis tęstinėmis veiklomis, tokiu atveju jos neįtraukiamos į Vyriausybės plano nuostatų įgyvendinimo planą (toliau – VPNĮP), įgyvendinamumas (planuojami veiksmai turi būti realiai pasiekiami ir įgyvendinami dabartinėmis aplinkybėmis), pagrįstumas (planuojami veiksmai turi būti racionaliai pagrįsti turimais ištekliais), aiškumas (planuojami veiksmai turi atspindėti konkretų rezultatą ar naudą).

Pažymėtina, kad ne visi Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – LRV) programos punktai turi būti perkelti į VPNĮP, jie gali būti turinio ir (ar) kuriamo rezultato ar naudos prasme jau įgyvendinami per šiuo metu jau suplanuotas ar įgyvendinamas pažangos ir (ar) tęsines veiklas. Taip pat VPNĮP veiksmai, kuriems bus pritaroma po aptarimų su LRV kanceliarija ir kitomis ministerijomis, bus žemės ūkio ministro įsakymu detalizuoti atskiromis veiklomis su numatytais terminais.

Teikiame komentarus į Jūsų siūlymus:

Dėl siūlymo „10.1.2, 10.1.3. ir 10.1.6. papunkčius, kad juose minimos informacinės sistemos būtų ne tik įdiegiamos bei tobulinamos, bet ir įveiklinamos.“

Žemės ūkio ministerijos (toliau – ŽŪM) komentaras. Įvertinę Jūsų siūlymą informuojame, kad VPNĮP 10.1.2. veiksmo aprašymas buvo pakeistas į „Išplėsti Lietuvos žemės ūkio maisto produktų informacinės sistemos funkcionalumą, užtikrinantį pateikiamos informacijos pasiekiamumą savivaldybių atstovams“ – 10.1.3. ir 10.1.4. veiksmai apjungti, patikslinti - „Formuojant politiką, pasitelkti technologines ir socialines inovacijas, naujausias taikomąsias mokslo žinias, įveiklinant ŽŪŽIS skaitmeninę platformą bei pritaikant praktikoje (ūkininkų ūkiuose) taikomųjų mokslinių tyrimų rezultatus“. VPNĮP 10.1.6. veiksmo atsisakyta. Atkreipiame dėmesį, kad informacinių sistemų įveiklinimas įvyksta jas įdiegus, atitinkamai patvirtinus teisės aktus ir pavišinius apie informacinių sistemų naudojimo galimybes.

Dėl siūlymo „10.1.5.6., 10.1.5.8., 10.2.14., 10.3.2., 10.4.3.2. ir 10.5.5. papunkčiuose įtraukti Žemės ūkio rūmus, kaip veiksmų įgyvendinimo procese dalyvaujančią instituciją.“

ŽŪM komentaras. VPNĮP dokumente nurodoma atsakomybė ministerijos lygmeniu. LRV nutarime bus nurodyta kaip vykdančioji ŽŪM, tačiau VPNĮP veiksmų įgyvendinime dalyvaus tiek

pavaldžios institucijos, tiek bus įtraukti soc. partneriai (pvz. per tarpinstitucinę darbo grupę ar kitus formatus).

Dėl siūlymo „3. Siūlome papildyti Projekto 10.2. papunktyje numatytą prioritetą, išdėstant jį sekančiai: „Tvarios žemės, miškų, maisto ūkio bei žuvininkystės gamybos plėtra“.

ŽŪM komentaras. ŽŪM ministras, nusistatydamas prioritetus, vadovavosi 2010 m. kovo 24 d LRV nutarimu „Dėl ministrams pavedamų valdymo sričių“ Nr. 330, kuriuo Žemės ūkio ministrui priskiriamos 14 punkte nurodytos veiklos sritys, o miškai 1.5 papunktyje yra priskirti Aplinkos ministro veiklos sričiai. Todėl nepritariame prioriteto papildymui, įtraukiant žodį „miškus“. Taip pat atkreipiame dėmesį, kad Strateginio valdymo įstatyme (toliau - SVĮ) ŽŪM priskirta valstybės veiklos sritis. SVĮ 3 straipsnyje „Pagrindinės šio įstatymo sąvokos: 27. Valstybės veiklos sritis – atskira kokybiškai susijusios valstybės biudžeto asignavimų valdytojų veiklos sritis, kuriai rengiamos nacionalinės plėtros programos: 2) aplinka, miškai, klimato kaita ir žemės tvarkymas (priskirta Aplinkos ministerijai (toliau – AM)); 15) žemės ir maisto ūkis, kaimo plėtra, žuvininkystė ir veterinarija (priskirta ŽŪM).

Atkreipiame dėmesį, kad paramos miškui priemonės įgyvendinamos per Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023-2027 m. strateginio plano (toliau – SP) priemones. Vadovaujantis 2021 m. gruodžio 2 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 2021/2115, kuriuo nustatomos valstybių narių pagal bendrą žemės ūkio politiką rengtinių strateginių planų (BŽŪP strateginių planų), finansuotinių iš Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) ir iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP), rėmimo taisyklės ir panaikinami reglamentai (ES) Nr. 1305/2013 ir (ES) Nr. 1307/2013, nuostatomis į SP įtrauktos paramos priemonės miško veisimui ir atkūrimui (skirta 7 mln. Eur), miško priežiūrai ir apsaugai, įskaitant tęstinius įsipareigojimus (skirta 11 mln. Eur) ir jaunuolynų ugdymui (skirta 6 mln. Eur).

Dėl siūlymo „Siekiant teisinio aiškumo ir apibrėžtumo, siūlome tobulinti Projekto 10.2.1. papunkčio formuluotę, išdėstant ją sekančiai: „Didinti perspektyvių aktyvių ūkių pajamas bei ūkių atsparumą, teikiant paramą“. Be to, siūlome papildyti Projekto 10.2.1. papunktyje numatytą veiksmą, įtraukiant naują nuostatą, kad parama būtų teikiama mažo nepalankumo vietovėse ūkininkaujantiems subjektams.“

ŽŪM komentaras. Siekiant aiškumo VPŪP veiksmas su žodžiu „perspektyvių“ yra pervadintas į „Mažinti neigiamą poveikį aplinkai, klimatui ir bioįvairovei, įvertinant paramos priemonių išmokų dydžius ir teikiant paramą“ bei juo planuojama įvertinti naujausius duomenis siekiant mažinti neigiamą poveikį aplinkai, peržiūrėti išmokų dydžius bei išmokėti paramą pagal Strateginio Plano intervencines priemones. Atitinkamai parama vietovėse su gamtinėmis ar kitomis specifinėmis kliūtimis bus išmokėta pagal vieną iš Strateginio plano intervencinių priemonių „Vietovės su gamtinėmis ar kitomis specifinėmis kliūtimis“.

Dėl siūlymo „10.2.2. papunktyje numatytą veiksmą, įtraukiant šias naujas nuostatas: „Peržiūrėti šiuo metu taikomus aplinkosauginius apribojimus žemės ir miškų savininkų valdomiems plotams“, „Optimizuoti esamą saugomų teritorijų sistemą“, „Sukurti ir įteisinti kompostų sertifikavimo tvarką“, taip pat „Įteisinti ir skatinti agromiškininkystę, kaip tvarią ūkininkavimo praktiką, kuri ne tik gerina žemės naudojimą, bet ir prisideda prie klimato kaitos švelninimo bei biologinės įvairovės išsaugojimo“.

ŽŪM komentaras. Pasikeitė VPŪP veiksmo „Mažinti neigiamą poveikį aplinkai, klimatui ir bioįvairovei, įvertinant paramos priemonių išmokų dydžius ir teikiant paramą“ numeracija į 10.2.4.

Lietuvoje nėra agromiškininkystės koncepcijos, nėra pagrindo paramos priemonei. Šiuo metu Žemės ūkio ministerijos užsakymu vykdomas mokslinis tyrimas „Žemės ūkio-miškininkystės ir žemės ūkio-sodininkystės plėtojimo žemės ūkio naudmenose galimybių ir kuriamos viešosios naudos (lyginant su įprastine grūdinininkyste) vertinimas“. Gavus mokslininkų išvadas vadovaujantis LRVK metodiniais nurodymais dėl VPŪP rengimo galėsime papildyti VPŪP įtraukiant naujus veiksmus. Atsakant dėl papildomų nuostatų/ veiklų įtraukimo į veiksmą „Mažinti neigiamą poveikį aplinkai, klimatui ir bioįvairovei, įvertinant paramos priemonių išmokų dydžius ir teikiant paramą“ (atkreipiame dėmesį, kad AM atsakinga už biologiškai skaidžių atliekų, kompostavimą bei apdorojimą anaerobiniu būdu, įskaitant šalutinių gyvūninių produktų medžiagų panaudojimą šiuose

procesuose, reikalavimai nustatyti Biologiškai skaidžių atliekų kompostavimo, anaerobinio apdoravimo aplinkosauginiuose reikalavimuose patvirtintuose Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. sausio 25 d. įsakymu Nr. D1-57 „Dėl biologiškai skaidžių atliekų kompostavimo, anaerobinio apdoravimo aplinkosauginių reikalavimų patvirtinimo“, todėl papildomų veiksmų įtraukti į VPŪP neplanuojame.

Dėl siūlymo „Papildyti Projekto 10.2.4. papunktyje numatytą veiksmą, išdėstant jį sekančiai: „Didinti paramos prieinamumą smulkiems ir vidutiniams ūkiams, taip pat jauniems ūkininkams teikiant paramą supaprastinta tvarka.“

ŽŪM komentaras. Įvertinę Jūsų pasiūlymą, atkreipiame dėmesį, kad Jaunųjų ūkininkų įsikūrimui dar Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos (toliau – KPP) laikotarpiu (nuo 2019 m.) parama pradėta teikti taikant supaprastintą išlaidų apmokėjimą, t. y. mokama fiksuota suma, o ne kompensuojamos patirtos tinkamos finansuoti išlaidos. Tai reiškia, kad pareiškėjui nereikia teikti komercinių pasiūlymų, išlaidų pagrindimo dokumentų, sumažinta dalis reikalavimų ir įsipareigojimų. Tačiau yra reikalavimas teikti verslo planą vadovaujantis Reglamento (ES) 2021/2115 75 str.

Dėl siūlymo „Papildyti Projekto 10.2.10 papunktį, išdėstant jį sekančiai: „Parengti Melioracijos įstatymo projektą, siekiant užtikrinti valstybei nuosavybės teise priklausančių melioracijos statinių tvarų pertvarkymą ir finansavimą“. Taip pat siūlome papildyti Projekto 10.2.10. papunktyje numatytą veiksmą, įtraukiant naują nuostatą – „įkurti melioracijos fondą“.

ŽŪM komentaras. Melioracijos fondo koncepcija buvo išanalizuota ir pateikta LRV įgyvendinant praėjusios kadencijos darbų programą. Dėl fondo įsteigimo reikalingos platesnės diskusijos su socialiniais partneriais ir LRV. Nors šis klausimas nėra įtrauktas į ŽŪM VPŪP, tačiau Melioracijos fondo steigimo galimybės neatsisakoma. Manytume, kad šis klausimas gali būti diskutuojamas Tarpinstitucinėje prioritetinių darbų koordinavimo darbo grupėje.

Dėl siūlymo „Siūlome papildyti Projekto 10.2.13. ir 10.2.15. papunkčiuose numatytus veiksmus, kad būtų skatinamos investicijos ir plėtra ne tik žemės ūkiui, bet iš miškų kooperatyvams.“

ŽŪM komentaras. Kaip jau rašėme atsakydami į ankstesnį siūlymą, AM atsakinga už miškų ūkio politikos formavimą ir įgyvendinimą, įskaitant miškų kooperatyvų veiklos reglamentavimą.

Dėl siūlymo „10.3.4.„Skatinti Gamintojų organizacijų kūrimąsi vaisių, **uogų** ir daržovių sektoriuje“.

ŽŪM komentaras. Minėto VPŪP veiksmo atsisakyta, tačiau gamintojų organizacijų kūrimosi skatinimas bus tęsiamas, nepamirštant uogų sektoriaus.

Dėl siūlymo „Siūlome į Projekto 10.3. papunkčio prioritetą įtraukti naują veiksmą: „Skatinti ir finansuoti trumpų maisto tiekimo grandinių kūrimąsi bei plėtrą“.

ŽŪM komentaras. Trumpų maisto tiekimo grandinių kūrimasis ir plėtra bus skatinama per maisto grandinių populiarinimą, kuris apima daug veiksmų ir suprantamas plačiąją prasme, kaip veiksmų skatinimas nacionaliniu ir ES paramos lygmeniu. Todėl siūlomas papildymas nauju veiksmu būtų perteklinis. VPŪP veiksmas yra patikslintas, akcentuojant viešąsias paslaugas teikiančių įstaigų ir kitų subjektų aprūpinimu ūkininkų produkcija ir didesnę įtraukimą į viešųjų pirkimų sistemą: „Siekiant aprūpinti viešąsias paslaugas teikiančias įstaigas ir kitus subjektus ūkininkų produkcija, stiprinti savivaldybių kompetencijas organizuojant ir koordinuojant viešuosius pirkimus trumpose grandinėse“.

Dėl siūlymo „Projekto 10.3.6. papunktį, išdėstant jį sekančiai: „Pakeisti FM įstatymą nustatant lengvatinį PVM tarifą ekologiniams ir pagal nacionalinę kokybės sistemą sertifikuotiems ~~vaisiams, uogoms ir daržovėms~~ produktams“.

ŽŪM komentaras. ŽŪM ne vieną kartą yra teikusi pasiūlymus Finansų ministerijai taikyti PVM lengvatą būtiniausiems maisto produktams, pagal nustatytą produktų sąrašą, tačiau šiems pasiūlymams nebuvo pritarta. Atkreiptinas dėmesys, kad LRV programos 754 p. minima PVM lengvata būtų siekiama padidinti sveikesnių, šviežesnių ir natūralesnių maisto produktų prieinamumą, todėl pasiūlyme minimi būtiniausi maisto produktai turėtų atitikti šiuos požymius. Siekiant skatinti gyventojus vartoti sveikesnius, šviežesnius ir natūralesnius maisto produktus, ŽŪM atsižvelgdama į LRV programos 754 p. siūlo PVM lengvatinį tarifą taikyti ekologiškiems ir pagal

NKP sistemą sertifikuotiems vaisiams, uogoms ir daržovėms. Į VPŅIP įtrauktas šis veiksmas . „Pakeisti PVM įstatymą nustatant lengvatinį PVM tarifą ekologiniams ir pagal nacionalinę maisto kokybės sistemą sertifikuotiems vaisiams, uogoms ir daržovėms“, dėl kurio bus reikalingas politinis apsisprendimas.

Dėl siūlymo „Projekto 10.4.1. papunktyje numatyti ambicingesnę gyvulininkystės plėtros strateginių gairių parengimo terminą, pvz. ne vėliau kaip iki 2025 m. II ketvirčio pabaigos.“

ŽŪM komentaras. Dalinai atsižvelgta į Jūsų siūlymą ir Gyvulininkystės plėtros strateginių gairių parengimo terminas yra sutrumpintas iki 2026 m. II ketvirčio. Numatyti strateginių gairių parengimą iki 2025 m. II ketvirčio pabaigos būtų per daug ambicinga, nes parengtas dokumentas turės būti suderintas su visomis suinteresuotomis institucijomis.

Dėl siūlymo „Siūlome papildyti Projekto 10.4.3. papunktį nauju veiksmu – „Teikti paramą už įsigytus grynaveislius ūkinius gyvūnus“, taip pat papildyti Projekto 10.4.3.1. papunktyje numatytą veiksmą, išdėstant jį sekančiai: „Teikti diferencijuotą susietąją paramą už pienines karves, mėsinius galvijus, avis, ožkas“.

ŽŪM komentaras. Pasiūlyme esantis veiksmas atliepia ŽŪM VPŅIP projekte suplanuotą veiksmą: VPŅIP „Palaikyti gyvulininkystės ūkių pajamas bei atsparumą, teikiant susietąją paramą, įkuriant pieno gamybos kaštų observatoriją bei teikiant paramą veislinių gyvulių arba genetinės medžiagos produktų įsigijimui“. Įgyvendinant šį veiksmą numatyta teikti paramą, kuri padėtų gyvūnų laikytojams pagerinti savo laikomų gyvūnų genetinę kokybę, skiriant tam papildomą finansavimą (prognozuojamas poreikis iki 2 mln. Eur per metus).

Ankstesniame VPŅIP 10.4.3.1. papunktyje, kuris nėra traukiamas į VPŅIP, tvirtinamą LRV nutarimu, buvo nurodyta kaip aukščiau paminėto VPŅIP įgyvendinanti veikla - teikiama parama yra diferencijuota pieninėms karvėms ir mėsiniams galvijams, nediferencijuojama (vienas išmokos dydis) avims ir ožkoms. Žodžio „diferencijuotą“ įtraukimas neapima pagrindinio šio veiksmo tikslo - peržiūrėti dabar taikomos diferencijavimo sistemos arba numatyti diferencijavimą susietajai paramai už avis ir ožkas. Peržiūrint dabar galiojančias taisykles, pagal kurias mokama susietoji parama už pienines karves, mėsinius galvijus, avis, ožkas bus vertinamos ir kitokio išmokų diferencijavimo sistemos integravimo galimybės.

Dėl siūlymo „10.4.6.1. „Papildomas lėšas (40 mln. eurų) skirti pieno sektoriaus projektams pagal SP valdų modernizavimo priemonę“ kadangi papildomos lėšos turėtų būti skiriamos ne vien tik pieno, bet viso gyvulininkystės sektoriaus projektams.“

ŽŪM komentaras. Tokio papunkčio VPŅIP projekte nėra, tai buvo nurodyta ankstesniame VPŅIP projekte buvo nurodyta 10.4.5.1 papunktyje, kuris yra kaip galima veikla įgyvendinanti VPŅIP veiksmą, Taip pat informuojame, kad 2024-11-20 d. LRV nutarimu Nr. 994 Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023-2027 m. strateginio plano įgyvendinimui skirtas papildomas nacionalinis finansavimas - 40 mln. eurų. Tai lėšos, sutaupytos priėmus sprendimą SP laikotarpiu nebeteikti atsietosios nuo gamybos papildomos laikinosios nacionalinės paramos. Remiantis istoriniais duomenimis didžioji dalis (95 proc.) šios paramos buvo teikiama galvijininkystės sektoriui. Atsižvelgiant į apsirūpinimo galvijininkystės produkcija apimtis, žaliavinio pieno perdirbimo sektoriuje trūkumo bei mažėjančio pieninių karvių skaičiaus kriterijus, šias papildomas nacionalines lėšas siūloma skirti būtent pieno sektoriui.

Dėl siūlymo „10.5. papunktyje numatytą prioritetą, išdėstant jį sekančiai: „Iniciatyvų, skatinančių kaimo gyvybingumą įgyvendinimas, taip pat harmoningų ir tvarių santykių tarp žemdirbių atstovaujančių organizacijų atkūrimas“.

ŽŪM komentaras. Prioriteto aprašymas yra patikslintas - „Stiprinti kaimo gyvybingumo iniciatyvas“. Pažymime, kad V prioritetą suformuotas - pagal numatomus įgyvendinti veiksmus, orientuotus ne vien į ryšius su žemdirbių atstovaujančiomis organizacijomis palaikymą ir puoselėjimą, bet ir į kaimo gyventojų iniciatyvų skatinimą, jas finansuojant pagal LEADER metodo principais įgyvendinamas priemonės, skatinant kaimo bendruomenių vystymąsi ir puoselėjant tautinį paveldą. Todėl nepritariame Jūsų siūlymui papildyti V prioriteto aprašymą.

Dėl siūlymo „Siūlome į Projekto 10.5. papunkčio prioritetą įtraukti naują veiksmą: „Suteikti Žemės ūkio rūmams ir žemdirbių savivaldos organizacijoms daugiau galių, deleguojant šiuo metu Žemės ūkio ministerijos ir jos valdymo srities įstaigų vykdomas nebūdingas funkcijas“.

ŽŪM komentaras. Teikiamame LRVK VPŅIP nenumatyta papildyti šiuo veiksmu, tačiau manome, kad diskusijos dėl savivaldos stiprinimo galėtų būti pradėtos, ir apie tai galėtų būti diskutuojama Tarpinstitucinės prioritetinių darbų koordinavimo darbo grupės formate.

Dėl siūlymo „Siūlome koreguoti Projekto 10.5.1. ir 10.5.2. papunkčiuose nurodytus veiksmus, nenurodant konkrečių siekiamų skaičių.“

ŽŪM komentaras. Kadangi šis pasiūlymas pateiktas veikloms/ rezultatams, o tai į VPŅIP neįtraukiama, o bus atsižvelgta formuojant veiklas veiksmams įgyvendinti. Pažymėtina ir tai, kad veiklose minimi skaičiai nėra konkretūs, o orientuojami tik į siekiamybę, formuluojant tikslą įvykdyti bent šiuos tikslus.

Dėl siūlymo „Papildomai įtraukti: „Didinti valstybės ir jai pavaldžių institucijų teikiamų paslaugų prieinamumą regionuose.“

ŽŪM komentaras. Administracinės naštos mažinimas bus vykdomas per skirtingų ŽŪM VPŅIP veiksmų veiklas. Vienas iš ŽŪM VPŅIP veiksmų - „Mažinti administracinę naštą, skaitmenizuojant Ekologinės gamybos žurnalo pildymą“ tiesiogiai atliepia administracinės naštos mažinimą.

Dėl siūlymo „Papildomai įtraukti: „Spartinti investicinių projektų vertinimą Nacionalinėje mokėjimo agentūroje.“

ŽŪM komentaras. Įvertinę jūsų siūlymą nematome galimybių dar labiau trumpinti SP administravimo taisyklėse nustatytą 2 mėnesių paramos paraiškų vertinimo terminą.

Dėl siūlymo „Papildomai įtraukti: „Efektyviau naudoti valstybės duomenų bazėse kaupiamą informaciją apie žemės ūkio subjektus.“

ŽŪM komentaras. Siūlomas veiksmas vykdomas jau per kitas veiklas, pvz. 2025 I ketv. bus keičiamas 2005-12-19 d. Žemės ūkio ministro įsakymas Nr. 3D-586 dėl oficialiosios statistikos formų patvirtinimo žemės ūkio įmonėms atsisakant informacijos rinkimo iš ūkio subjektų, bei panaudojant Sodros ir Valstybinės mokesčių inspekcijos (VMI) duomenis). ŽŪM atstovai dalyvauja žemės ūkio informacinių išteklių konsolidavimo procese, kurį organizuoja Valstybinis duomenų centras, taip pat žemės ūkio duomenų integracijos į Valstybės duomenų valdysenos informacinę sistemą (Valstybės duomenų ežerą) veiklose.

Dėl siūlymo „Papildomai įtraukti: „Peržiūrėti tvartų ir kitų ūkinių-gamybinių žemės ūkio statinių reglamentavimą ir spartinti statybos procesų įgyvendinimą.“

ŽŪM komentaras. Pritariame Jūsų siūlymui, NMA administruodama ES paramą irgi susiduria su problema, dėl itin ilgai užtrunkančio statybos leidimų išdavimo. Dėl to stringa ūkininkų investicinių projektų vykdymas, o kartu lėšų naudojimo planavimas, dėl to kyla problemos dėl atsiskaitymo EK už ES programų rezultatus. Kadangi tai AM kompetencija ŽŪM pasisako ir jau yra inicijavusi diskusijas su AM, kad būtų imtasi kuo skubiau veiksmų, kurie optimizuotų statybos leidimų išdavimo procesą ir jį sutrumpintų.

Dėl siūlymo „Papildomai įtraukti: „Imtis aktyvių veiksmų, siekiant apsaugoti Lietuvos gamintojus nuo dempingo praktikos, kuri gali iškreipti rinkos sąlygas ir pakenkti vietos pramonės konkurencingumui.“

ŽŪM komentaras. Dėl „dempingo“ kontrolės ir konkurencijos teisės aktų pažeidimų tiesiogiai atsakingos institucijos yra LR Konkurencijos taryba, Užsienio reikalų ministerija, Muitinės departamentas, ŽŪM pagal savo kompetenciją visada pasisako savo gamintojų naudai.

Dėl siūlymo „Papildomai įtraukti: „Teikti paramą žemės ūkio biotechnologijoms ir šio sektorių ekonomikos transformacijai“.

ŽŪM komentaras. Pasiūlyme esantis veiksmas atliepia ŽŪM VPŅIP projekte suplanuotą veiksmą: „Skatinant bioekonomikos plėtrą ir aukštos pridėtinės vertės produktų gamybą šalies mastu, tarpinstituciniu pagrindu parengti ir pradėti įgyvendinti darnios bioekonomikos plėtros veiksmų planą“. Planuojame, kad veiksmų planas bus rengiamas numatant ir finansavimo šaltinius.

Dėl siūlymo „Papildomai įtraukti: „Užbaigsime konfrontaciją tarp žemės ūkio sektorių atstovaujančių asociacijų, išsiaiškinsime nesutarimų šaknis, priežastis ir formuosime pagarbius santykius, suteikdami Žemės ūkio rūmams daugiau svorio institucinėse darbo grupėse“.

ŽŪM komentaras. Norime pabrėžti, kad ŽŪM savo darbe vadovaujasi nešališkumo principais, o Žemės ūkio rūmai yra kviečiami ir dalyvauja visose darbo grupėse, komitetuose į kuriuos yra kviečiami socialiniai partneriai.

Dėl siūlymo „Papildomai įtraukti: „Remti gyvūnų gerovės sąlygų užtikrinimą ir vykdyti gyvūnų gerovės standartų įgyvendinimo politikos formavimą“.

ŽŪM komentaras. Informuojame, kad šis pasiūlymas jau yra įgyvendinamas per Strateginio plano 2023-2027 m. priemones. Pagal SP yra mokama parama ūkio subjektams, taikantiems aukštesnius gyvūnų gerovės standartus pagal priemonės „Gyvūnų gerovė“ veiklas: „Parama už galimybę pieniniams galvijams išėti į ganyklas, įtraukiant jų ganymą laukuose šiltuoju metų laiku“, „Parama už galimybę galvijams laisvai išėti į atvirą erdvę, ganyklas“, „Parama už geresnes naminių paukščių (broilerių, kalakutų ir vištų dedeklių) laikymo sąlygas ir sveikatingumo didinimą“, „Parama už 20 proc. didesnio laikymo ploto užtikrinimą penimoms kiaulėms“.

Dėl siūlymo „Papildomai įtraukti: „Didinti apsirūpinimo lietuviškos kilmės maisto produktais kiekius“.

ŽŪM komentaras. Visi suformuoti veiksmai be kitų tikslų turi tikslą – didinti gamybos apimtį, kas užtikrintų apsirūpinimą lietuviškos kilmės produktais ir veiksmai suplanuoti prioritetuose tai atliepia, todėl atskiro veiksmo neįtraukėme.

Dėl siūlymo „Papildomai įtraukti: „Sukurti nacionalinę bioekonomikos verslų skatinimo programą“, už kurią būtų atsakinga Žemės ūkio ministerija.“

ŽŪM komentaras. Atsižvelgėme į Jūsų pasiūlymą ir už VPŪP projekte suplanuotą veiksmą: „Skatinant bioekonomikos plėtrą ir aukštos pridėtinės vertės produktų gamybą šalies mastu, tarpinstituciniu pagrindu parengti ir pradėti įgyvendinti darnios bioekonomikos plėtros veiksmų planą“ atsakomybę prisiėmė ŽŪM.

Dėl siūlymo „Papildomai įtraukti: „Skatinti žemdirbių įsteigtų kooperatyvų investavimą į perdirbimą, rinkodarą ir produktų gamybą“.

ŽŪM komentaras. Pasiūlymas jau dabar įgyvendinamas per SP ir kitas priemones.

SP valdų modernizavimo intervencinėse priemonėse (kuriomis remiama tiek žemės ūkio produktų gamyba, tiek jų perdirbimas) yra sudarytos sąlygos dalyvauti žemės ūkio kooperatyvams. Be to, supirkimo kooperatyvams yra sudaryta galimybė dalyvauti skirtingose investicinėse priemonėse nepriklausomai nuo VED dydžio, taikoma ir daugiau išimčių. SP intervencinėse priemonėse „Investicijos į žemės ūkio valdas“, „Smulkių-vidutinių ūkių plėtra“, „Labai smulkių ūkių plėtra“ projektams yra teikiami atrankos balai jeigu pareiškėjas yra kooperatyvas, o taip pat, jei paraišką teikia kooperatyvo narys. Kooperatyvams, dalyvaujantiems SP intervencinėje priemonėje „Investicijos į bioekonomikos verslus“, kuria skatinamas žemės ūkio produktų perdirbimas į aukštos pridėtinės vertės produktus, taip pat teikiami atrankos balai.

Pagal naują skatinamąją finansinę priemonę „Paskolos tvariam ūkininkavimui numatoma teikti lengvatines paskolas subjektams, užsiimantiems žemės ūkio produktų gamyba ir savo valdoje pagamintų/ užaugintų produktų perdirbimu, ir pripažintiems žemės ūkio kooperatyvams, superkantiems savo narių pagamintą ir (arba) užaugintą produkciją“.

Dėl siūlymo. „Papildomai įtraukti: „Didinti gamybos kiekius gyvulininkystės sektoriaus srityje“, „Spartinti ir efektyvinti inovacijų diegimą, pvz., genomio tyrimo diegimas“.

ŽŪM komentaras. Pasiūlymai bus detalizuojami parengus VPŪP projekte suplanuotą veiksmą: „Siekiant užtikrinti gyvulininkystės sektoriaus gyvybingumą ir plėtrą, parengti ir žemės ūkio ministro įsakymu patvirtinti gyvulininkystės strategines gaires, kuriose būtų suplanuotos ilgalaikės gyvulininkystės sektoriaus politikos kryptys ir priemonės laikotarpiui iki 2030 metų“.

Dėl siūlymo „Papildomai įtraukti: „Paruošti ir įgyvendinti apsirūpinimo baltymiais pašarais programą“.

ŽŪM komentaras. Papildomo veiksmo į VPŪP neįtraukėme, kadangi jau ir dabar yra atliekami veiksmai sprendžia šią problemą. Apsirūpinimo baltymiais pašarais skatinimas yra

numatytas Lietuvos Strateginiame plane. Skiriama susietoji pajamų parama baltyminių augalų auginimo sektoriams. Teikiama parama skatina baltyminio augalų auginimo sektoriaus patrauklumą, konkurencingumą, ekonominį tvarumą. Susietosios išmokos gali leisti ūkininkams, kurie specializuojasi baltyminių augalų auginimo srityje, investuoti į baltyminių augalų auginimo metodų tobulinimą ir taip didinti produkcijos kokybę bei savo konkurencingumą. Pagerėjusi vietinių baltymingų augalų kokybė sudarys sąlygas vietos pašarų gamintojams naudoti ne importuotus, o vietinius baltymingus augalus, taip gerinant šios tiekimo grandinės tvarumą.

Dėl siūlymo „Papildomai įtraukti: „Žemdirbių asociacijų įtraukimas į sprendimų priėmimo procesus“.

ŽŪM komentaras. Kaip jau atsakėme į ankstesnius siūlymus ŽŪM žemdirbių asociacijas įtraukia į visas grupes, kuriose diskutuojama dėl vienokių ar kitokių spendimų, visi ministerijos rengiami teisės aktai yra derinami.

Be to yra sudarytos darbo grupės, kuriose svarstomi žemdirbių bendruomenės iškelti klausimai/siūlymai. Į šias grupes yra įtraukti Žemės ūkio rūmams ir Lietuvos žemės ūkio tarybai priklausančių asociacijų atstovai, kaip pavyzdį galime paminėti šias:

1. Tarpinstitucinė prioritetinių darbų koordinavimo darbo grupė, sudaryta ministro 2024 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. 3D-624.

2. Žemės ūkio mokslo taryba, patvirtinta ministro 2003 m. birželio 6 d. įsakymu Nr. 3D-230 (ministro 2024 m. lapkričio 13 d. įsakymo Nr. 3D-776 redakcija).

3. Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano įgyvendinimo stebėsenos komitetas, sudarytas ministro 2022 m. lapkričio 10 d. įsakymu Nr. 3D-679.

4. Dėl Maisto tarybos sudarymo. 2025-01-31 d. Žemės ūkio ministro įsakymas Nr. 3D-35.

Dėl siūlymo „Papildomai įtraukti: „Skatinti ūkinių gyvūnų draudimą nuo užkrečiamųjų ligų“, „Skirti valstybės išteklius ūkinių gyvūnų ligų diagnostikai, prevencijai, kontrolei, gyvulių sveikatingumui ir ligų protrūkių valdymui“, taip pat „Tobulinti ir skatinti pasėlių draudimo sistemą“.

ŽŪM komentaras. Atkreipiame dėmesį, kad parama pagal SP intervencinės priemonės „Pasėlių, augalų ir gyvūnų draudimas“ veiklos sritį, susijusią su ūkinių gyvūnų draudimo įmokų kompensavimu teikiama. Ūkinių gyvūnų ligų diagnostikos, prevencijos, kontrolė, gyvulių sveikatingumo ir ligų protrūkių valdymo priemonių taikymas bus įtrauktas rengiant Gyvulininkystės strategines gaires. Šiuo metu ŽŪM taip pat jau įgyvendina kai kurias priemones, susijusias su biosaugos priemonių įsigijimu, taip pat nuostolių, kilusių dėl užkrečiamųjų ligų, atlyginimu. Pasėlių ir augalų draudimo įmokų kompensavimas vykdomas iš: ES lėšų pagal KPP priemonės „Rizikos valdymas“ veiklos srities „Pasėlių, gyvūnų ir augalų draudimo įmokos“, susijusios su pasėlių ir augalų draudimo įmokų kompensavimu žemės ūkio veiklos subjektams ir SP intervencinės priemonės „Pasėlių, augalų ir gyvūnų draudimas“ veiklos „Pasėlių ir augalų draudimo įmokos kompensacija“ bei iš valstybės biudžeto lėšų pagal Pasėlių ir augalų draudimo įmokų kompensavimo taisyklės. Pagal šias priemones teikiamos pagalbos už draudimo įmokų dalinį kompensavimą išmokėtos lėšos nemažėja. Priemonių taisyklių esminės sąlygos gauti draudimo įmokos kompensaciją nustatomos, vadovaujantis SP, KPP bei valstybės pagalbos reglamento 2022/2472 ir de minimis pagalbos reglamento 1408/2013 nuostatomis. Šiuo metu ŽŪM yra inicijavusi SP priemonės „Pasėlių, augalų ir gyvūnų draudimas“ pakeitimą, įtraukiant ilgo lietingo laikotarpio riziką, nuo kurios apsidraudus būtų kompensuojama draudimo įmoka. Minėtomis pagalbos priemonėmis siekiama padėti spręsti rizikos valdymo problemas – skatinti ūkininkus drausti savo pasėlius ir augalus, kompensuojant jiems dalį draudimo įmokų.

Dėl siūlymo „Papildomai įtraukti: „Parengti dirvožemio įstatymą“.

ŽŪM komentaras. Atkreiptinas dėmesys, kad šiuo metu dar nėra patvirtinta Dirvožemio stebėsenos ir atsparumo direktyva. Dirvožemio apsauga apima visą Lietuvos teritoriją, t. y. ne tik žemės ūkyje naudojamą dirvožemį, bet ir urbanizuotas teritorijas, miškus, užterštas teritorijas, šių teritorijų klausimus kuruoja Aplinkos ministerija. Todėl manome, kad Dirvožemio įstatymą turėtų rengti Aplinkos ministerija, Žemės ūkio ministerija parengs įstatymines nuostatas ir pateiks Aplinkos ministerijai dėl žemės ūkyje naudojamo dirvožemio.

Dėl siūlymo „Papildomai įtraukti: Atsižvelgiant į tai, kad nuo 2027 m. sausio 1 iki birželio 30 dienos, Lietuva pirmininkaus Europos Sąjungos Tarybai, taip pat siekiant didesnio aiškumo, siūlome Projekte apibrėžti šiuo laikotarpiu numatomus svarbiausius darbus, su tuo susijusias veiklas bei veiksmus.“

ŽŪM komentaras. Lietuvos pasirengimas pirmininkauti ES Tarybai 2027 m. vykdomas vadovaujantis 2024 m. sausio mėn. LRV nutarimu patvirtintu „Lietuvos pasirengimo pirmininkauti ES Tarybai 2027 m. veiksmų planu“. Plane numatyti aiškūs veiksmai su įvykdymo datomis iki pilno pasirengimo 2026 m. I ketv. Šiai dienai ŽŪM planą vykdo 100 proc., todėl papildomai į VPNIĮ Jūsų pasiūlymo netraukėme.

Dėl siūlymo „Papildomai įtraukti: Įvertinus tai, kad Programos įgyvendinimo laikotarpiu turės parengtas naujas Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros strateginis dokumentas, siūlome Projekte numatyti su tuo susijusius konkrečius veiksmus.“

ŽŪM komentaras. ES programavimo dokumentas rengiamas pagal ES teisės aktus ir situacijos analizę, kurių dar nėra. Todėl konkrečių nacionalinių politinių iniciatyvų („konkrečių veiksmų“) įrašymas į ŽŪM VPNIĮ būtų rizikingas ir nepagrįstas.

Dėl siūlymo „Papildomai įtraukti: Projekte apibrėžti, ar Žemės ūkio ministerija dalyvaus su žemės valdymo ir naudojimo politika susijusių klausimų sprendime, ar tai ir toliau išliks Aplinkos ministerijos pavaldume.“

ŽŪM komentaras. Žemės ūkio ministerija visada dalyvavo ir dalyvauja klausimų, susijusių su žemės valdymu ir naudojimu, sprendimuose. Nors Aplinkos ministerija nuo 2023 m. sausio 1 d. formuoja valstybės politiką žemės tvarkymo srityje, tačiau Žemės ūkio ministerija visada aktyviai dalyvauja teikiant pasiūlymus, susijusius su žemės tvarkymo klausimais.

Dėl siūlymo „Iš esmės įvertinti realius kailinės žvėrininkystės verslo uždraudimo Lietuvoje kaštus bei socialines-ekonomines pasekmes, taip pat šios sektoriaus tęstinumo galimybes.“

ŽŪM komentaras. Seimas turi teisę apsispręsti dėl veiklų uždraudimo, tačiau ministerija pasisako už teisingą veiklos nutraukimo kompensavimą. Pažymime, kad Konstituciniam teismui pateikėme nuomonę jog šiuo metu taikomas kompensavimo dydis neatliepia visų patiriamų nuostolių susijusių su verslo nutraukimu. Įvertinant tai, kad problema nėra įtraukta į LRV programą atitinkamai siūlymas į VPNIĮ atskirą veiksmą nėra traukiamas. Nepaisant to, ministerija aktyviai dalyvaus svarstant minimą klausimą.

Dėl siūlymo „Siekiant užtikrinti Lietuvos nacionalinį saugumą, siūlome tobulinti šiuo metu galiojantį Žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo įstatymą, kuriame įtvirtintas draudimas turėti daugiau nei 500 ha žemės ūkio paskirties žemės, iš esmės yra neveikiantis. Be to, svarbu ir tai, kad žemės ūkio paskirties žemė būtų naudojama tik pagal tiesioginę savo paskirtį, kadangi nuo to priklauso ne tik žemės ūkio sektoriaus gyvybingumas, bet ir ilgalaikė ekonominė ir socialinė visuomenės gerovė.“

ŽŪM komentaras. Žemės ūkio ministerija ne kartą akcentavo siekį, kad žemės ūkio paskirties žemė nebūtų sutelkta vienoje fizinio ar juridinio asmens rankose ir netaptų manipuliacijų objektu siekiant pelningai ją parduoti, o ne gaminti žemės ūkio produkciją. Siekiant užkirsti kelią žemės ūkio paskirties žemės spekuliacijai ir išsaugoti tradicines ūkininkavimo formas, taip pat sudaryti sąlygas racionaliai tvarkomoms žemės valdoms suformuoti ir žemės konsolidacijai bei skatinti racionalų žemės ūkio paskirties žemės naudojimą, Lietuvos Respublikos žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo įstatyme turi būtų nustatyta griežta žemės ūkio paskirties žemės perleidimo kontrolė. Kadangi nuo 2023-01-04 žemės tvarkymo politikos formavimas priskirtas AM kompetencijai, ŽŪM kreipsis į AM dėl bendros pozicijos aktualiu klausimu suderinimo.

Dėl siūlymo „Papildomai įtraukti: Vis labiau keičiantis klimatui žemdirbiams itin trūksta veiksmingų priemonių kovai su esamais bei naujais atsirandančiais kenkėjais. Siekiant užtikrinti geresnį augalų apsaugos produktų (toliau – AAP) naudojimą Lietuvoje, taip pat lygiavertes konkurencines sąlygas bei didesnę apsirūpinimą vietiniais maisto produktais, siūlome inicijuoti AAP registravimo zonos keitimą, kad Lietuva būtų priskirta Vidurio šalių zonai.“

ŽŪM komentaras. Informuojame, kad Lietuva jau kreipėsi į EK dėl priskyrimo „Vakaru valstybių“ zonai augalų apsaugos produktų registravimo tikslais. EK nepritarė zonų keitimui,

argumentuodama, kad Lietuva, siekdama užregistruoti augalų apsaugos produktą, gali taikyti ir kitas procedūras, pvz., abipusio pripažinimo.

Dėl siūlymo „Papildomai įtraukti: Siekiant sumažinti dėl afrikinio kiaulių maro (toliau - AKM) protrūkių kiaulių augintojams vis kylančią ekonominę žalą, užkirsti kelią šios ligos plitimui, užtikrinti maisto saugą, apsaugoti prekybos santykius ir išvengti ekologinių disbalansų, siūlome Projekte numatyti naują veiksmą „Parengti ir vykdyti afrikinio kiaulių maro išnaikinimo šernų populiacijoje planą.“

ŽŪM komentaras. AKM valdymas šernų populiacijoje yra AM kompetencijos klausimas, todėl siūlomo afrikinio kiaulių maro išnaikinimo šernų populiacijoje plano rengimo ir įgyvendinimo veiksmą turėtų nusimatyti AM, o ŽŪM būtų dalyvaujanti institucija.

Dėl siūlymo „Papildomai įtraukti: Siekiant ūkininkams sudaryti palankesnes sąlygas veiklai, sumažinti biurokratiją, taupyti laiką ir išteklius, kurie galėtų būti skirti tiesioginei žemės ūkio produkcijos gamybai ir inovacijoms, siūlome Projekte numatyti naują veiksmą – „Mažinti žemės ūkio subjektams tenkančią administracinę naštą bei supaprastinti priemonių administravimą.“

ŽŪM komentaras. Atsižvelgėme į Jūsų siūlymą, VPNIIP projekte yra suplanuotas veiksmas „Mažinti administracinę naštą, skaitmenizuojant Ekologinės gamybos žurnalo pildymą“. Be to, ir kiti veiksmai atliepia Jūsų siūlymą – „Pakeisti Ūkinių gyvūnų veislininkystės įstatymą, sudarant galimybes plėtoti nacionalinę veislininkystės sistemą“, atsisakant kai kurių veislininkystės veiklų licenzijavimo ir „Patobulinti bitininkystės sektoriaus paramos taisykles, mažinant administracinę naštą“. Norėtume priminti ir tai, kad Tarpinstitucinėje prioritetinių darbų koordinavimo darbo grupėje nuolat diskutuojama apie administracinės naštos mažinimą kartu su socialiniais partneriais.

Tikime, kad Žemės ūkio ministerijos tolesni darbai atlieps Jūsų lūkesčius ir tęsime bendradarbiavimą siekdami pokyčių žemės ūkyje, stiprindami tarpusavio pasitikėjimą ir tvarią ateitį.

Teisės ir personalo skyriaus vedėjas,
atliekantis ministerijos kanclerio funkcijas

Algirdas Sereika

Rimantė Juodenienė, tel. +370 680 44 349, el. p. rimante.juodeniene@zum.lt
 Arnas Žukauskas, tel. +370 523 91 103, el. p. arnas.zukauskas@zum.lt
 Asta Strumskienė, tel. +370 523 91 059, el. p. asta.strumskiene@zum.lt
 Rūta Smilgaitytė, tel. +370 523 91 347, el. p. ruta.smilgaityte@zum.lt
 Dalia Rutkauskaitė, tel. +370 523 91 267, el. p. dalia.rutkauskaite@zum.lt
 Ilona Javičienė, tel. +370 523 98 416, el. p. ilona.javiciene@zum.lt
 Jolita Čičiurkienė, tel. +370 523 91 074, el. p. jolita.ciciurkiene@zum.lt
 Dalia Laureckaitė-Tumelienė, tel. +370 523 91 133, el. p. dalia.laureckaite@zum.lt
 Evaldas Pranckevičius, tel. +370 686 07 056, el. p. evaldas.pranckevicius@zum.lt
 Loreta Golubevaitė, tel. +370 523 91 115, el. p. loreta.golubevaite@zum.lt
 Rita Adomavičienė, tel. +370 523 91 156, el. p. rita.adomaviciene@zum.lt
 Audronė Liaudanskaitė, tel. +370 687 60 292, el. p. audrone.liaudanskaite@zum.lt
 Živilė Šukytė-Kraskauskienė, tel. +370 523 98 420, el. p. zivile.sukyte@zum.lt